

УДК 37.032:371.134 (045)

DOI:

Оксана Шквир, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Галина Дудчак, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Наталія Казакова, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Наталія Сівак, кандидат педагогічних наук, професор кафедри педагогіки
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

У статті акцентовано увагу на необхідності визначення професійних компетентностей магістрів зі спеціальності 013 Початкова освіта та їх формування у майбутніх фахівців на другому рівні вищої освіти. Уточнено сутність поняття “професійна компетентність майбутнього магістра початкової освіти”. На основі вивчення професійних стандартів визначено перелік професійних компетентностей вчителя початкових класів та викладача. Висвітлено педагогічний досвід викладачів кафедри педагогіки Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії щодо формування професійних компетентностей майбутніх магістрів початкової освіти.

Ключові слова: магістр; майбутній магістр початкової освіти; професійні компетентності; професійний стандарт; трудові функції; освітні компоненти.

Табл. 2. Літ. 7.

Oksana Shkvyr, Doctor of Sciences (Pedagogy),
Professor of the Pedagogy Department
Khmelnitskyi Humanitarian-Pedagogical Academy

Halyna Dudchak, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the Pedagogy Department
Khmelnitskyi Humanitarian-Pedagogical Academy

Nataliia Kazakova, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the Pedagogy Department
Khmelnitskyi Humanitarian-Pedagogical Academy

Nataliia Sivak, Ph.D. (Pedagogy), Professor of the Pedagogy Department
Khmelnitskyi Humanitarian-Pedagogical Academy

FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCIES OF THE FUTURE MASTERS OF PRIMARY EDUCATION

The article focuses on the need to determine the professional competencies of masters in the specialty 013 Primary Education and their formation in the future professionals at the second level of higher education. The essence of the concept “professional competence of the future master of primary education” has been specified. Based on the study of the Professional Standard “Primary School Teacher of General Secondary Education”, “Teacher of the Institution of General Secondary Education”, “Primary Education Teacher (with a Diploma of a Junior Specialist)” the list of job functions and professional competencies of primary school teachers has been determined. On the basis of the analysis of the Professional Standard for the group of professions “Teachers of Higher Education Institutions”, a list of job functions and professional competencies of a teacher has been clarified. It is proved that designing the objective, tasks and content of the educational-professional program of the second (master’s) level of higher education in the specialty 013 Primary education must be guided by the professional standards of both the teacher and the lecturer. The pedagogical experience of the teachers of the Department of Pedagogy of Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy on the formation of professional competencies of the future masters of primary education has been cleared up. The obligatory educational components of the cycle of professional training, methods and forms of education of applicants for higher education used by teachers of Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy have been presented. The peculiarities of the activity of the student group “Scientific Search”, the members of which are the graduates of the master’s level of higher education in the specialty 013 Primary education, have been revealed. The conclusion is made about the need to determine such educational components, forms and methods of educational activities of the future masters of primary education, which provide improvement of professional competencies of primary school teachers and the formation of professional competencies of lecturers. It is noted that further scientific research should be aimed at the comparative analysis of

the pedagogical experience of lecturers of national higher education institutions in the formation of professional competencies of the future masters of primary education.

Keywords: *master; future master of primary education; professional competencies; professional standard; labour functions; educational components.*

Постановка проблеми. Реформування системи вищої педагогічної освіти відповідно до європейських стандартів зумовило підвищення вимог до результатів навчання майбутніх спеціалістів. Особливе місце серед них посідають майбутні вчителі початкових класів, рівень підготовки яких повинен забезпечити соціально-педагогічні потреби суспільства щодо реалізації положень законів України “Про освіту”, “Про повну загальну середню освіту”, “Державного стандарту початкової освіти”, Професійного стандарту за професіями “Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти”, “Вчитель закладу загальної середньої освіти”, “Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)”, Концепції Нової української школи.

Підготовка майбутніх учителів початкових класів може здійснюватися на фаховому передвищому рівні освіти, першому (бакалаврському) і другому (магістерському) рівнях вищої освіти. Особливої уваги, на нашу думку, потребує другий (магістерський) рівень вищої освіти. Адже магістри зі спеціальності 013 Початкова освіта мають володіти однаковими з бакалаврами професійними компетентностями, але на більш високому рівні. Окрім того, вони поновлюють склад педагогічних працівників не тільки закладів загальної середньої освіти, але й викладацький корпус закладів вищої та фахової передвищої освіти, що зумовлює необхідність сформованості у магістрів компетентностей викладача. Однак сьогодні ще не прийняті стандарти для другого рівня вищої освіти з означеної спеціальності. Тому визначення необхідних професійних компетентностей магістра зі спеціальності Початкова освіта та формування їх у майбутніх фахівців на другому рівні вищої освіти є актуальною проблемою педагогічних ЗВО.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем формування професійних компетентностей майбутніх фахівців у ЗВО присвячені праці О. Дубасенюк, Я. Кодлюк, І. Мельничук, О. Пехоти, Л. Романишиної, С. Сисоєвої та ін. Теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх фахівців на другому (магістерському) рівні вищої освіти досліджували В. Берека, О. Галус, С. Вітвицька, Л. Машкіна, Н. Ничкало та ін.

У наукових дослідженнях приділяється відповідна увага і професійній підготовці вчителів початкових класів: теоретичним та методологічним

засадам підготовки майбутніх учителів початкової школи (Т. Атрощенко, В. Желанова, О. Мороз, О. Савченко та ін.); проблемам підготовки вчителів початкових класів на різних рівнях вищої освіти (С. Власенко, Н. Кічук, Л. Хомич та ін.).

Аналіз науково-педагогічних джерел свідчить про те, що нині накопичений значний досвід професійної підготовки вчителя початкових класів. Проте недостатньо вивченими залишаються професійні компетентності майбутніх фахівців зі спеціальності 013 Початкова освіта, що навчаються на другому (магістерському) рівні вищої освіти, та шляхи оволодіння ними. Водночас нові вимоги до акредитації освітньо-професійних програм, зокрема зі спеціальності 013 Початкова освіта, зумовлюють необхідність окреслення таких компетентностей та висвітлення педагогічного досвіду щодо їх формування.

Мета статті полягає у виокремленні професійних компетентностей майбутніх магістрів зі спеціальності 013 Початкова освіта та висвітленні педагогічного досвіду викладачів кафедри педагогіки Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії щодо формування професійних компетентностей магістрів зі спеціальності 013 Початкова освіта.

Виклад основного матеріалу дослідження. Закон України “Про вищу освіту” наголошує, що магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Магістр має здобути поглиблені теоретичні та/або практичні знання, уміння, навички за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією), оволодіти загальними засадами методології наукової та/або професійної діяльності, іншими компетентностями, достатніми для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності [2].

О. Галус зазначає, що другий рівень (магістерський) передбачає підготовку дипломованих фахівців для розв’язання професійних завдань не лише виконавського, але й управлінського та науково-дослідного характеру, тобто, готових до організації не тільки своєї діяльності, але і діяльності інших людей, здатних до дослідницької роботи, самостійного оволодіння новими технологіями, їх розробки [1].

Окрім того, вчитель з дипломом магістра може

**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

обіймати посаду асистента, викладача, старшого викладача в закладах фахової передвищої та вищої освіти [4], що збільшує перелік професійних компетентностей майбутнього фахівця.

Відтак важливим є чітко окреслення необхідних професійних компетентностей здобувачів вищої освіти магістерського рівня вищої освіти зі спеціальності Початкова освіта.

Під професійною компетентністю майбутнього магістра початкової освіти ми розуміємо єдність теоретичної та практичної готовності майбутнього фахівця до здійснення педагогічної діяльності у закладах як загальної середньої освіти (початкова школа), так і фахової передвищої та вищої освіти. Це складне індивідуально-психологічне утворення на основі інтеграції педагогічного

досвіду, теоретичних знань, практичних умінь, особистісних та професійних якостей, які обумовлюють готовність до виконання трудових функцій вчителя початкових класів закладу загальної середньої освіти та викладача закладів фахової передвищої та вищої освіти.

В Україні затверджений новий Професійний стандарт за професіями “Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти”, “Вчитель закладу загальної середньої освіти”, “Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)” (2020), у якому чітко визначені перелік та зміст професійних компетентностей, якими має володіти вчитель початкових класів, відповідно до трудових функцій, зокрема вчитель-магістр [3] (табл. 1):

Таблиця 1.

Професійні компетентності вчителя початкових класів закладу загальної середньої освіти

Професійна компетентність	Основний зміст	Трудові функції	
1. Мовно-комунікативна	1.1. Мовленнєва діяльність	<i>Навчання учнів предметів (інтегрованих курсів)</i>	
	1.2. Комунікативні уміння		
	1.3. Розвиток мовно-комунікативних умінь та навичок в учнів		
2. Предметно-методична	2.1. Забезпечення змістової складової освітнього процесу		
	2.2. Реалізація технологічної складової освітнього процесу		
	2.3. Моніторинг особливостей засвоєння учнями навчального матеріалу		
	2.4. Коригувальна діяльність на занятті		
3. Інформаційно-цифрова	3.1. Використання цифрових технологій в освітньому процесі		<i>Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу</i>
	3.2. Робота в інформаційному просторі		
	3.3. Цифровий етикет та комунікація		
4. Психологічна	4.1. Забезпечення мотиваційної готовності учнів до навчальної діяльності		
	4.2. Формування дитячого /учнівського колективу		
	4.3. Врахування психологічних особливостей учнів		
5. Емоційно-етична	5.1. Розвиток емоційного інтелекту учнів	<i>Участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища</i>	
	5.2. Емоційно-етична сфера особистості вчителя		
6. Педагогічного партнерства	6.1. Взаємодія з учнями в освітньому процесі		
	6.2. Співпраця з батьками учнів, іншими учасниками освітнього процесу		
7. Інклюзивна	7.1. Здатність до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами		
	7.2. Формування в учнів толерантного ставлення до дітей з особливими освітніми потребами		
8. Здоров'язбережувальна	8.1. Дотримання санітарних правил та гігієнічних норм в освітньому процесі		
	8.2. Формування в учнів культури здорового та безпечного способу життя		

**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

Продовження таблиці 1.

9. Проектувальна	9.1. Змістове наповнення освітнього простору класу	<i>Управління освітнім процесом</i>	
	9.2. Дидактичне забезпечення освітнього процесу		
10. Прогностична	10.1. Планування освітнього процесу		
	10.2. Прогнозування результатів освітнього процесу		
11. Організаційна	11.1. Організація освітнього процесу		
	11.2. Використання освітнього середовища класу в навчальному процесі		
12. Оцінювально-аналітична	12.1. Оцінювання навчальних досягнень учнів		
	12.2. Формування в учнів навичок самооцінювання та взаємооцінювання		
13. Інноваційна	13.1. Обізнаність з інноваційними педагогічними технологіями		<i>Безперервний професійний розвиток</i>
	13.2. Використання інновацій у професійній діяльності		
14. Здатність до навчання впродовж життя	14.1. Професійний розвиток		
	14.2. Професійна співпраця та трансляція досвіду		
15. Рефлексивна	15.1. Аналіз власної професійної діяльності відповідно до вимог Професійного стандарту		
	15.2. Особистісні якості вчителя як складова рефлексивної компетентності		

Він є інструментом у проектуванні того, що повинен знати і вміти вчитель, який приходить на роботу в Нову українську школу. На його основі сьогодні здійснюється атестація та сертифікація вчителів [6, 47].

Аналіз змісту професійних компетентностей вчителя засвідчив широкий спектр знань та умінь, якими він має володіти незалежно від здобутого рівня вищої освіти. Тому вважаємо, що мета другого (магістерського рівня вищої освіти) полягає в удосконаленні результатів підготовки фахівців, здобутих на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти, і досягнення її має забезпечуватися відповідними освітніми компонентами.

Водночас на цьому рівні має здійснюватися підготовка і до викладацької діяльності в закладах фахової передвищої та вищої освіти. У Професійному стандарті на групу професій “Викладачі закладів вищої освіти” (2021) визначені професійні компетентності, якими має володіти сучасний викладач, відповідно до трудових функцій [4] (табл. 2).

Аналіз цього документа засвідчив суттєву різницю між трудовими функціями та професійними компетентностями вчителя початкових класів і викладача закладу вищої освіти. Тому проектуючи мету, завдання та зміст освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти зі

спеціальності 013 Початкова освіта, необхідно керуватися професійними стандартами і вчителя, і викладача.

У Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії на магістерському рівні вищої освіти здійснюється підготовка майбутніх фахівців зі спеціальності 013 Початкова освіта, яким надається кваліфікація “Магістр початкової освіти. Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти. Викладач педагогіки”, метою якої визначається формування готовності до професійної педагогічної діяльності, здатності розв’язувати завдання інноваційного і дослідницького характеру в галузі початкової, фахової передвищої та вищої освіти; формування особистості вчителя початкових класів закладу загальної середньої освіти та викладача педагогіки, що володіє професійними компетентностями, інноваційними педагогічними технологіями, методами організації наукового і творчого пошуку, здатних до самоосвіти та професійного самовдосконалення. У процесі підготовки майбутніх фахівців реалізуються такі наукові підходи: системний, діяльнісний, компетентнісний, гуманістичний, студентоцентризований, практикоорієнтований, дослідницький, технологічний.

Визначення в освітньо-професійній програмі (ОПП) обов’язкових освітніх компонентів циклу професійної підготовки здійснювалось із урахуванням кваліфікації та вищеокреслених

**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

Таблиця 2.

Професійні компетентності викладача

Професійні компетентності	Трудові функції
1. Здатність розробляти програму навчальної дисципліни або її складники, навчальні та методичні матеріали до них. 2. Здатність оновлювати програму навчальної дисципліни відповідно до вимог системи забезпечення якості.	<i>Розроблення та оновлення програм навчальних дисциплін, підготовка навчальних і методичних матеріалів</i>
3. Здатність проводити навчальні заняття та забезпечувати досягнення запланованих результатів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей і потреб студентів. 4. Здатність консультивати студентів з предмета навчальної дисципліни відповідно до їхніх індивідуальних освітніх потреб. 5. Здатність здійснювати індивідуальний супровід студента (наставництво, менторство) під час навчання.	<i>Викладання, консультативна підтримка студентів</i>
6. Здатність розробляти критерії та обирати інструменти оцінювання. 7. Здатність здійснювати об'єктивне оцінювання результатів навчання. 8. Здатність надавати студентам зворотний зв'язок щодо результатів оцінювання та рекомендацій покращання результатів навчання.	<i>Оцінювання результатів навчання</i>
9. Здатність обґрунтувати, спланувати та виконати дослідницький / творчий проєкт. 10. Здатність проаналізувати та узагальнити результати дослідницького / творчого проєкту, підготувати та оприлюднити презентацію, звіт, статтю, монографію.	<i>Виконання дослідницьких / творчих проєктів, оприлюднення їх результатів та забезпечення захисту авторських прав</i>
11. Здатність готувати документи та матеріали до засідань кафедри, брати участь у нарадах, робочих групах. 12. Здатність планувати, готувати та проводити освітні й наукові заходи.	<i>Участь у роботі кафедри, інших колегіальних органів, професійних об'єднань, організація освітніх та наукових заходів</i>
13. Здатність консультивати студента щодо планування й реалізації наукового дослідження. 14. Здатність проаналізувати процес та результати наукового дослідження / творчого проєкту проведеного студентом, аспірантом 15. Здатність надавати рекомендації студентові, аспірантові щодо покращення процесу та результатів його наукового дослідження/ творчого проєкту	<i>Керівництво науковою / творчою роботою студентів, аспірантів</i>
16. Здатність визначати мету, структурні компоненти освітньої програми, програмні результати навчання 17. Здатність переглядати й оновлювати освітню програму відповідно до вимог стандартів вищої освіти, внутрішньої системи забезпечення якості, потреб стейкхолдерів	<i>Розроблення та вдосконалення освітніх програм</i>
18. Здатність здійснювати наукову/фахову експертизу дослідницьких, фахових / творчих проєктів 19. Здатність надавати експертні консультації особам, підприємствам, установам, організаціям з питань, що стосуються їхньої дослідницької та / або професійної діяльності	<i>Здійснення наукової та фахової експертизи, консультивання осіб, підприємств, установ, організацій</i>

професійних компетентностей. Так, для підготовки вчителя початкових класів закладу загальної середньої освіти було визначено такі навчальні дисципліни, як технологія вивчення освітніх галузей початкової школи, теорія та технології роботи з різними категоріями дітей, основи гуманізації освітнього процесу в початковій школі, актуальні проблеми початкової освіти. Окрім того, до циклу професійної підготовки було введено

виробничу практику в початковій школі, що сприяє практичній підготовці здобувачів освіти, вдосконаленню професійних компетентностей, необхідних для виконання трудових функцій вчителя початкових класів.

Для підготовки викладача педагогіки в ОПП було визначено такі освітні компоненти, як педагогіка та психологія вищої школи (інтегрований курс), методика викладання

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

педагогічних дисциплін, етика викладача закладу вищої освіти, методологія наукових досліджень у сфері освіти. Окрім того, до циклу професійної підготовки було включено виробничу практику в ЗВО та асистентську практику, що забезпечує практичну готовність здобувача вищої освіти до виконання трудових функцій викладача.

Важлива увага приділяється розвитку у здобувачів вищої освіти дослідницьких якостей, творчих здібностей, критичного мислення та самостійності. Тому процесуальний компонент підготовки майбутніх фахівців забезпечується використанням викладачами різноманітних методів навчання, як-от інтерактивні, проблемні, ділові і рольові ігри, дослідницькі, проєктні, саморозвитку, створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості, самостійна робота студентів та ін. Викладачі групи забезпечення ОПП мають свободу вибору доцільних методів навчання у контексті освітнього компоненту. До прикладу, на семінарських заняттях з навчальної дисципліни “Актуальні проблеми початкової освіти” здобувачі вищої освіти навчаються критично аналізувати дослідницькі проєкти, розроблені студентами попередніх років навчання, а на останньому занятті вони презентують свої авторські проєкти. На навчальних заняттях з “Технології вивчення освітніх галузей початкової школи” здобувачі вищої освіти залучаються до рольових ігор, у процесі яких представляють результати своєї пошукової роботи, оцінюють їх, набувають досвіду педагогічної діяльності.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні вищої освіти має творчий, пошуковий характер та є дотичною до видів діяльності вчителя та викладача. До прикладу, при вивченні інтегрованого курсу “Педагогіка та психологія вищої школи” здобувачі вищої освіти пишуть анотації та рецензії на наукові статті; розробляють методичні вказівки для написання рефератів, критерії оцінювання якості проведення лекцій, семінарських і практичних занять; моделюють фрагменти занять з використанням сучасних технологій навчання та ін.

Важливе місце серед освітніх компонентів підготовки майбутніх магістрів початкової освіти займає написання та захист кваліфікаційної роботи. Тематика дипломних робіт відповідає актуальним проблемам початкової та педагогічної вищої (фахової передвищої) освіти. Написання та захист дипломної роботи є завершальним етапом підготовки майбутнього фахівця і свідченням, що її автор навчився самостійно вести науковий пошук, бачити професійну проблему, знає оптимальні шляхи та

засоби її розв’язання. З метою допомоги здобувачам вищої освіти самостійно розібратися у специфіці написання наукових робіт викладачами О. Шквир та Г. Дудчак було розроблено методичний посібник “Опорно-інструктивні матеріали до написання курсових та дипломних робіт з педагогіки”. У ньому реалізовано системний підхід до написання різних видів наукових робіт студентів, зокрема дипломних, на магістерському рівні вищої освіти. Методичні рекомендації у цьому посібнику представлені у вигляді опорних схем, таблиць, тез, що значно прискорює та полегшує процес самостійної роботи здобувача вищої освіти з вивчення вимог до дипломної роботи, і демонструє поступове ускладнення змісту, структури та обсягу наукових робіт відповідно до рівня вищої освіти [5].

Ще однією формою здобуття здобувачами вищої освіти професійних компетентностей є науковий гурток. У Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії успішно працює студентський гурток “Науковий пошук”, члени якого – здобувачі вищої освіти магістерського рівня вищої освіти зі спеціальності 013 Початкова освіта. Діяльність гуртка здійснюється відповідно до Положення про науково-дослідницьку роботу студентів у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії та спрямована на набуття студентами навичок колективної творчої і організаторської роботи, надання практичної допомоги кафедрі педагогіки в організації та проведенні наукових семінарів, студентських науково-практичних конференцій. До прикладу, раз на рік (у березні) члени гуртка організують та проводять студентські науково-практичні конференції на тему: “Проблеми початкової освіти: науковий пошук студентів”, що стали традиційними на факультеті початкової освіти та філології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії. Організація конференцій здійснюється за технологією колективної творчої справи. Члени гуртка поділяються на групи, кожна з яких має певну ділянку роботи: ведучі готують сценарій, консультанти визначають кращі студентські статті та допомагають їх авторам підготуватися до виступів, організатори готують мультимедійний супровід і аудиторію гостей, інформатори роблять оголошення по групах, фотографують та готують інформацію про проведену конференцію на сайт академії [7]. На конференції заслуховуються доповіді студентів першого та другого вищого рівнів вищої освіти, висвітлюється педагогічний досвід запрошених вчителів-практиків, організуються обговорення виступів, підбиваються підсумки та визначаються перспективи подальших наукових пошуків.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, підготовка майбутніх магістрів початкової освіти, на нашу думку, має здійснюватися у площині трудових функцій як вчителя початкових класів, так і викладача закладу фахової передвищої і вищої освіти. Результатом такої підготовки мають бути сформовані професійні компетентності, що визначені в професійних стандартах “Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти”, “Вчитель закладу загальної середньої освіти”, “Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)” та “Викладачі закладів вищої освіти”.

Педагогічний досвід викладачів кафедри педагогіки Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії засвідчує необхідність визначення таких освітніх компонентів, форм та методів освітньої діяльності майбутніх магістрів початкової освіти, які забезпечують удосконалення професійних компетентностей учителя початкових класів та формування професійних компетентностей викладача.

Подальший науковий пошук слід спрямувати на порівняльний аналіз педагогічного досвіду викладачів вітчизняних закладів вищої освіти щодо формування професійних компетентностей майбутніх магістрів початкової освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Галус О. М. Адаптація майбутніх учителів у системі ступеневої освіти: управлінський аспект: моногр. Хмельницький: ХГПА, 2009. 243 с.

2. Закон України “Про вищу освіту”: прийнятий 01.07.2014 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 17.10.2021).

3. Професійний стандарт за професіями “Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти”, “Вчитель закладу загальної середньої освіти”, “Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)”: затверджений наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 № 2736-20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20>. (дата звернення: 15.10.2021).

4. Професійний стандарт на групу професій “Викладачі закладів вищої освіти”: затверджений наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.03.2021 № 610. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/standarty/2021/03/25/Standart%20na%20hrupu%20profesiy_Vykladachi%20zakladiv%20vyshchoyi%20osvity_25.03.pdf. (дата звернення: 15.10.2021).

5. Опорно-інструктивні матеріали до написання та захисту курсових і дипломних робіт з педагогіки: метод. посіб. / укладачі О. Л. Шквир, Г. І. Дудчак. Хмельницький : ХГПА, 2021. 46 с.

6. Шквир О., Дудчак Г, Казакова Н. Ступенева підготовка майбутніх учителів початкових класів у контексті професійного стандарту “Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти”. *Молодь і ринок: щомісячний науково-педагогічний журнал*. Дрогобич : “Швидкодрук”, 2021. № 1 (187), січень. С. 44 – 50.

7. Шквир О. Л. Ступенева підготовка майбутніх учителів початкової школи до проведення педагогічних досліджень: моногр. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2018. 500 с.

REFERENCES

1. Halus, O. M. (2009). *Adaptatsiia maibutnikh uchyteliv u systemi stupenevoi osvity: upravlinskyi aspekt* [Adaptation of the Future Teachers in the System of Higher Education: Managerial Aspect]: monohr. Khmelnytskyi, 243 p. [in Ukrainian].

2. Zakon Ukrainy “Pro vyshchu osvitu” [Law of Ukraine “On Higher Education”]: acceptances 01.07.2014. Available at : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (Accessed 17 Oct. 2021). [in Ukrainian].

3. Profesiynyi standart za profesiiami “Vchytel pochatkovykh klasiv zakladu zahalnoi serednoi osvity”, “Vchytel zakladu zahalnoi serednoi osvity”, “Vchytel z pochatkovoї osvity (z diplomom molodshoho spetsialista)” [Professional Standard for the Professions “Primary School Teacher of General Secondary Education”, “Teacher of General Secondary Education”, “Primary Education Teacher (with a Diploma of Junior Specialist)”: approval by the order of the Ministry of Economic Development, Trade and the Silicon State of Ukraine 23.12.2020 No. 2736-20. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20>. (Accessed 15 Oct. 2021). [in Ukrainian].

4. Profesiynyi standart na hrupu profesii “Vykladachi zakladiv vyshchoї osvity” [Professional Standard for the Group of Professions “Teachers of Higher Education Institutions”]: approval by the order of the Ministry of Economic Development, Trade and the Silicon State of Ukraine 23.03.2021 No. 610. Available at: https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/standarty/2021/03/25/Standart%20na%20hrupu%20profesiy_Vykladachi%20zakladiv%20vyshchoyi%20osvity_25.03.pdf. (Accessed 15 Oct. 2021). [in Ukrainian].

5. *Oporno-instruktyvni materialy do napysannia ta zakhystu kursovykh i diplomnykh robot z pedahohiky* (2021). [Reference and Instructional

Materials for Writing and Defending Term and Diploma Projects on Pedagogy]. (Eds.). O. L. Shkvyr, H. I. Dudchak. Khmelnytskyi, 46 p. [in Ukrainian].

6. Shkvyr, O., Dudchak, H. & Kazakova, N. (2021). Stupeneva pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv u konteksti profesiinoho standartu "Vchytel pochatkovykh klasiv zakladu zahalnoi serednoi osvity" [Stage Training of the Future Primary School Teachers in the Context of the Professional Standard

"Primary School Teacher of the Institution of General Secondary Education"]. *Youth & market*. Drohobych, no. 1 (187). pp. 44 – 50. [in Ukrainian].

7. Shkvyr, O. L. (2018). Stupeneva pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly do provedennia pedahohichnykh doslidzhen [Stage Training of the Future Primary School Teachers for Conducting Pedagogical Researches]. Monohraf. Zhytomyr, 500 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 21.12.2021

УДК 377.36:641/642

DOI:

Лідія Сліпчишин, доктор педагогічних наук, старший дослідник, доцент кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Марина Мелько, кандидат педагогічних наук, заступник директора з навчально-виховної роботи Державного професійного (професійно-технічного) закладу освіти "Самбірський професійний ліцей"

МАЛА АКАДЕМІЯ ЯК ІННОВАЦІЙНА ФОРМА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ КУЛІНАРНОГО ПРОФІЛЮ

Встановлено, що нові вимоги до компетентності фахівців кулінарного профілю актуалізують потребу застосування інноваційних підходів до професійної підготовки майбутніх робітників ресторанного господарства. Виявлено, що доцільно впроваджувати таку організаційну форму як мала академія, яка виконує роль майданчика для підвищення професійної компетентності, популяризує робітничі фахи та є засобом для формування позитивного бренд-іміджу закладу. Виявлені особливості функціонування цієї форми в системі професійної (професійно-технічної) освіти. Наведено позитивний досвід створення Малої кулінарної академії на базі закладу, діяльність якої побудована на засадах проектної технології.

Ключові слова: професійна майстерність; ресторанне господарство; майбутній кухар; мала академія; професійна (професійно-технічна) освіта.

Лит. 9.

Lidiia Slipchyshyn, Doctor of Sciences (Pedagogy), Senior Research Fellow, Associate Professor of the Theory and Methods of Technological Education, Drawing and Computer Graphics Department Mykhaylo Drahomanov National Pedagogical University

Marina Melko, Ph.D. (Pedagogy), Deputy Director for Educational Work of the State Professional (Vocational) Educational Institution "Sambir Vocational Lyceum"

THE SMALL ACADEMY AS AN INNOVATIVE FORM OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF THE FUTURE CULINARY PROFESSIONALS

It was found that the updated requirements of the labour market to the qualifications of future professionals encourage the introduction of innovative and groundbreaking approaches to the educational process of vocational education, aimed at both professional and personal development of applicants. The new standard of professional (vocational) education for the profession "Cook" is developed on a competency basis and provides for the formation of a set of the most popular competencies. It is established that the new requirements to the professional competence of restaurant specialists actualize the need to quickly adapt applicants to real production conditions, using various ways to improve their skills and taking into account innovations in the industry. There were identified the modern organizational forms of creative professional development of the future professionals who have the potential to improve professional skills. It was found that in vocational education institutions it is expedient to introduce such an organizational form as a small academy, which serves as a platform for improving professional competence, popularizes working professions and is a means to form a positive brand image of the institution. Peculiarities of functioning of this form of organization in the system of professional education are revealed: the scientific orientation of theoretical and practical components of activity; the focus on the opportunity to share the experience of the best